

02-01-25

8 клас

Укр. Література

М. Сєвiцький² Свѣт - Вєгiр
на Сiзi⁴ - прочитання декількох
разів, зрозуміти і засвоєння змісту
твору. Будемо писати письмову
роботу.

Лапатими клаптями падав сніг. З дніпровських очеретів покотилося ген - у далекий степ. Вітер пронизував тіло і сірим табуном гнав хмари в піднебессі.

- О-о! Завірюха буде! - бовкнув котрийсь козак, немов до себе.

- Мабуть... - погодився отаман Данило. - Коли б хоч до Січі доїхати.

Натиснули на стреміна. Коні рушили підтюпцем. Через півгодини, вкриті снігом, проїхали крізь січову браму. За нею, з мітлами й лопатами, крутилися козаки біля гармат, що дивилися чорними зіницями в задимлений степ. Побіч - порох і стрільна в дерев'яних скринях, вкритих соломою, щоб не замокли. Плечистий вартовий в баранячому кожусі, вивернутому шерстю догори, здалеку пізнав отамана і, витягнувши люльку з рота, привітав загін.

- В сам раз приїхали. Незабаром і свята вечере. Лише зірка сьогодні не покажеться.

- Тому й спішилися, щоб разом бути.

Сутеніло, як підїхали до Іванівського куреня.

Бам! Бам! Бам! - донеслося з майдану, в центрі якого ледь маячили куполи церкви.

Зняли шапки, перехрестились. Від куренів гомоніло козацтво, прямуючи до церкви. В святочній одежі, при зброї.

Приїжджі віддали коней ажуром і потиснулися в церкву. Ближче іконостаса поставала старшина, за нею - козаки, ніде було голці впасти. Сивоголовий отець Ілля,

знаний старим козакам як отаман Дундуківець, слав од престолу молитви до Всевишнього. Дзвінко співав козацький хор. Крізь відкриті двері мелодія пливла надвір, в юрбу, що не змістилася в церкві й стояла навкруги, шепочучи молитви. Сніг валив пеленою, припорошував сивиною непокриті голови.)

- Христос Рождається! - радісним голосом проголосив отець Ілля.

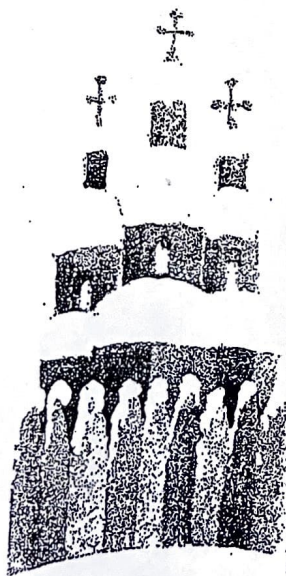
- Славім Його!..

На валах вдарили гармати. Спалахнули вогнища, розложені довкола Січі.

Козацтво розступилося. Вийшов з церкви кошовий. Ніби повертаючись

Свята вечіра на Січі

М. Сивіцький

ні до кого, а заразом якби всіх запрошуючи, сказав голосно:

- А тепер ходімо й кутю їсти!

Майдан спорожнів. Лише снігу збиралося більше і більше.

В куренях, біля довгих і широких столів, застелених скатертинами, поралися кухарі, ставлячи їжу й питво. По середині у великих полив'яних мисках рябіла кутя з маком і медом. На довгих дерев'яних полумисках простяглася варена й смажена риба: осетри, білуга, стерлядь, тараня з підливою, лящі та річкові оселедці. Між полумисками, як півкопи на полях, височіли гори свіжих пшеничних коржів, що козакам, за татарським звичаєм, інколи хліб заступали. Пахла й парувала в горшках кулеша, помащена сьогодні не салом, а олією. У кінвах привабливо блищали мед й оковити, обвішані коряками й михайликами. Посадовилися вперемішку череваті дзбани з узваром та макітри з «путрею», чи пак солодкою кашею. В дебелих свічниках весело

потріскували грубезні воскові свічки, збагачуючи святочний настрій. Лесть помітно переливалися різнокольоровими вогниками самоцвіти на козацькій зброї. Пахло медом і ладаном.

Увійшов кошовий. Козацтво встало. Він пройшов до покуття, під образи, де був уже отець Ілля.

Поправивши довгі вуса, кошовий погладив чуба, перехрестився і поважно привітав зібраних:

- Христос Рождається!

- Славім Його! - в один голос обізвався товариство.

Отець Ілля підвів руки на рівень грудей та стрепенув по-отаманськи, якби на казував гармашам: «Огонь!»

«Роздество Твое, Христе Боже наш...» рвонуло з тисячі грудей.

Як скінчили - промовив кошовий:

- Панове товариство! І знову, по звичак батьків, сідаємо до святої вечері. Як досі століттями сідали наші предки, гетьмани і князі, від святої Ольги починаючи. Хвилина ця тим для нас радісна, що вони переносить думкою в час, коли ми дітьми будучи, до такої ж вечері батьківській хаті сідали. З тих днів багатьо пропливло крізь пороги Славути, а звичай остався. Він був, є і буде, поки житим наш хрещений народ. Народ, який в цю пору скрізь до столу сідає, як і ми. Усіх една Свята вечеря.

- Не всі так можуть сісти. Тисячі невольників у кайданах бусурменських

...ають, базари Кафи й Царгорода запов-
нюють та галери гонять, прикуті ланцюгами
до весел. Ще інші під канчуками панськими
стогнуть. Але всі вони думкою з нами, з
рідним батьківським домом, що немов сон
пригадується. І доки Січ-Мати стоїть, доки
grimлять дніпровські пороги, всі ждуть від
нас визволення. Не дамо їм померти в
неволі. Нам допоможе народ і свята Покрова.

- Багато молоді вперше з нами при цьому
столі, а чимало друзів, що торік були, нема
вже сьогодні. Пом'янім, братія, отамана
Федора Рубача, що цього літа поліг за віру
православну, за народ український.

- Вічна йому пам'ять! - повагом проказало
товариство.

Кошовий назвав дальші імена полеглих. Їм
усім віддали запорожці честь.

- А вам усім, старшинам і козакам, -
закінчив кошовий, - дай Боже сили і здоров'я,
щоб дали собі честі, а для Січі слави
здобували та за рік знову тут зібрались до

вечері святої.

- Дай Боже й вам! - загуло навкруги.

Зашелестіло сіно під столами, козаки
сіли. Вийняли ложки й ножики, звані
«ідженцями». Починаючи з кошового,
кожний брав кутю і, підносячи ложку до
уст, хрестився та підгортав вуса. З'ївши кутю,
кожний знову хрестився. За кутею йшла
риба, яку старанно заливали питвом з ко-
ряків і михайликів, приказуючи:

- Риба плавати любить?

- А любить...

- То вип'ємо!

Ставало тепліше й голосніше. Раптом
вдарила коляда:

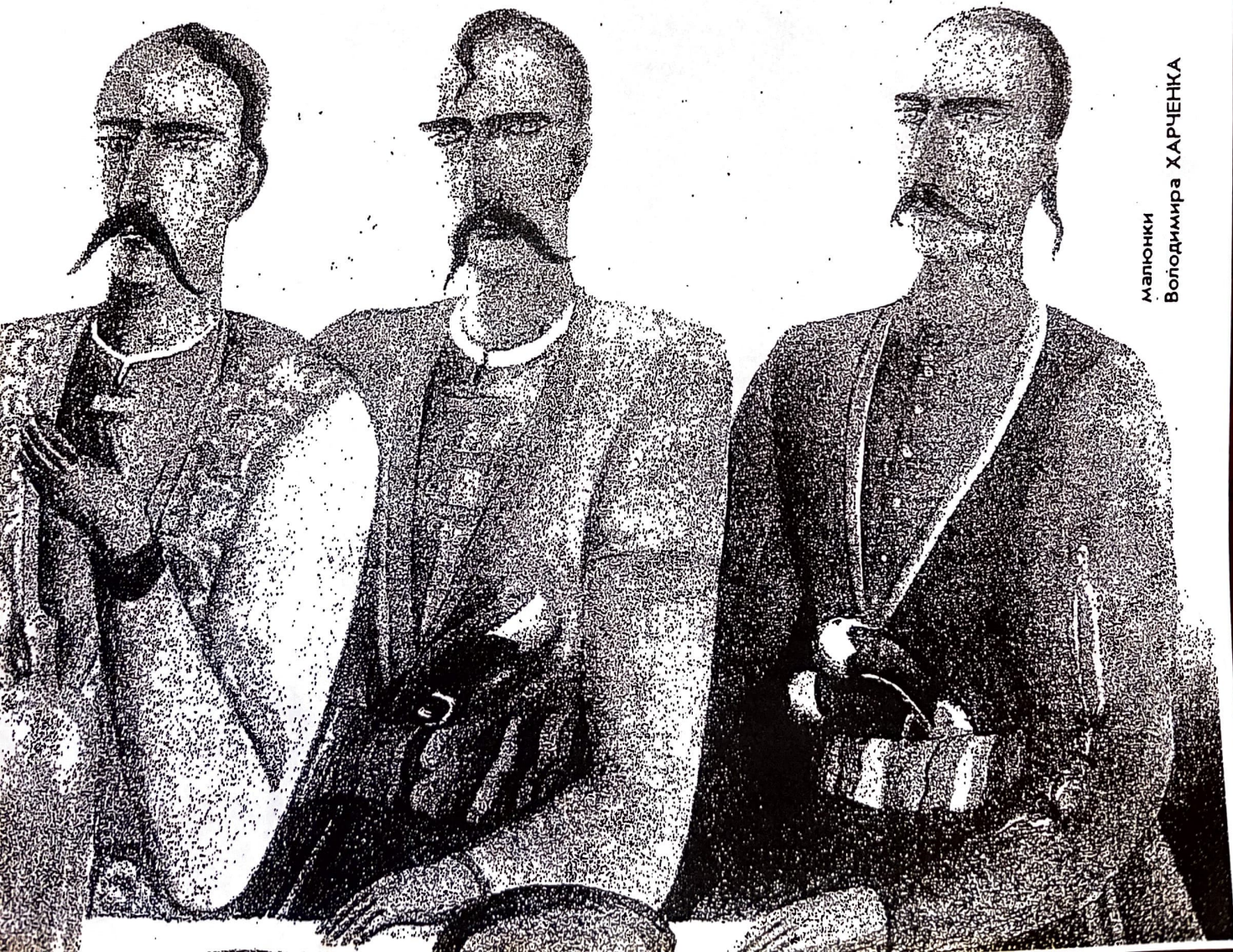
Небо і земля, небо і земля

Нині торжествують...-

аж свічки захиталися.

Забриніли шибки. То колядували інші ку-
рені.

А з неба падав сніг і прикривав білим
покровом усі курені, цілу Запорозьку Січ.

малюнки
Володимира ХАРЧЕНКА